

A magyar tűzoltó szervezetek története

DOI : 10.31627/RTF.XXIV.2014.35-36-37-38N.43-50P

A magyar tűzoltóság történetét mutatta be a magyar Tűzoltó Múzeum napjainkban pedig — más szakterületek mellett — a magyar Katasztrófavédelem Központi Múzeuma. A görög mitológiai szerint az istenektől a tüzet ellopó PROMETHEUSZ segítő szándéka az ember számára felemelő, de következménye a főisten ZEUSZ haragja okán megalázó, mert a féktelen, vagy a láncait elszakító tűz réme ősidők óta éberségre, készenlétre, harcra kárhoztatja az embereket.

A tűz a költőket is megihlette.¹

A tűz szó gyakran színesíti mondandónkat: „*tüzes a*” tokaji, a badacsonyi „*bor*”; a kardos menyecske „*tűzről pattant*”, ha valamit nincs kedvünkre a „*tűz égesse*” meg szavakkal illetjük; beszélünk a „*gyermeki, az anyai szeretet tüze*”-ről, és e sor még folytatható. PETŐFI szavaival a bor „*tüzes mint ifju babám*”, de „*tüzesen süt le a nyári nap sugára*” midőn János vitézének „*szerelem tüze ég fiatal szívében*”, a költőt a „*szabadság, szerelem e kettő*” tüze lelkesíti, de „*a lány*” akiért befordult a konyhára lám mit csinált „*tüzet rakott eszemadta*”, „*hát még a szemepárja annak volt ám nagy a lángja*”, erre mit tapsztal „*égő pipám kialudott, alvó szívem meggyulladott*.”

A barátságos tűz fékentartása, a barátságtalan megzabolázása elméleti, gyakorlati teendőinek sokaságától tarka az emberiség történelmi útja. Már az őseink is — lehetőségei szerint — igyekezett a tüzet uralma alatt tartani. A tüzek megelőzése, a fellobbant tűz megfékezése koronként, közösségenként eltérő módon történik. Ennek lényege ugyanaz az együtt élők életének, és értékeinek megmentéséért tenni képes, illetve tenni köteles erők, eszközök összehangolt tevékenységében rejlik.

A villámcsapás keltette természetes tűz megelőzése sokáig lehetetlen volt. A villámhárító feltalálása némileg egyszerűsítette a védekezést, de azt teljesen nem oldotta meg. A szándékos mint például a katonai műveletek nyomán keletkező; a gyújtogatást; a terror-akciókat követő tüzek megelőzése lehetetlen, de méreteik, hatásuk is kiszámíthatatlan.

A Római Birodalomban Augustus császár rendeletét követően már szervezett erők végezték a tűzzel kapcsolatos teendőket a kézművesekre épített szervezetekkel.

A Magyar Szent Korona országaiban a tűzvédelem, a tűzoltás dolgait évszázadok óta a települések tűzszabályrendeleteibe foglalták. Az állami szabályozás hiányában, vagy annak általános jellegből fakadóan, központi akarat, anyagi gondoskodás nélkül a tűzvédelem a települések mellett később a mezőgazdasági, és ipari, gazdasági szervezetek ügyévé vált.²

Országunk tűzvédelme a középkorban az iparosokat tömörítő céhekre rótt felelősségben és tevékenységi rendben realizálódott. A céhek szerinti tűzoltóságok a köteles tűzoltóságok elődjeként a helyi tűzszabályrendelet előírásai szerint működtek az 1872. évi megszüntetésükig.³

A tűz elleni küzdelem segédereje a diákság volt. A történelmi Magyarország diák-tűzoltóságai az önkéntes tűzoltóságok elődjeként a kollégium épületek védelmére szerveződtek, de egyesek a városi tüzek eloltásában is szorgoskodtak.⁴

Az ipari forradalom nyomán a céhek megszüntetésével az új tűzoltóságok. Elsőként önkéntes, illetve állami akarat szerint a köteles, a nagyobb városokban díjazott — szegődményes tűzoltóság, melynek tagjait a város fizetett alkalmazottai voltak —, a gazdasági szervezeteknél magán (uradalmi, gyári, üzemi) tűzoltóságok jöttek létre. E szervezetek személyi állománya már szakszerű felkészítésben részesült, ők alkották a tűz elleni küzdelem leghatékonyabb részét.⁵

Ebben a korban a tűzrendészeti, vagy azt is érintő rendeletek, utasítások, törvények úgy születtek, hogy megalkotásukhoz a tűzoltó-társadalom szinte semmivel sem járulhatott hozzá. Így a XIX. század második felében a tűzoltók jogos igényeként került napirendre az érdekérvényesítési, érdekképviselői szervezet létrehozása.⁶

A tűzoltóságokat egy szervezetbe tömörítő országos rendszer 1870. évi megalakulásától, a katasztrófavédelem integráns részét képező tűzoltóságok helyének és szerepének 2011. évi törvényi meghatározásáig⁷ tartó mintegy 140 év alatt sok-sok mérföldkő jelzi a változást, fejlődést, szakmai kiteljesedést. A magyar tűzoltóság fejlődéstörténete főbb állomásainak tekinthető:

1. a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség;
2. a tűzrendészeti törvény létrehozása;
3. az állami tűzoltóság felállítása;
4. a tűzoltóság és a katasztrófavédelem egyesítése;
5. a Magyar Tűzoltó Szövetség kialakítása;
6. a katasztrófavédelmi törvény életbe lépése.

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség

Gróf SZÉCHENYI Ödön szerint: „*honfiaink lovagias és bátor jellemvonása után ítélve, de meg financiai okokból is, társadalmi viszonyaink közt a legmegfelelőbb s legcélszerűbbnek az önkéntes tűzoltó egyletek rendszere látszik.*”⁸ Létrehozásukra a kiegyezésig nem volt reális lehetőség, mivel Bécs szerint ez azonos lett volna egy forradalommal.⁹

Amíg gróf SZÉCHENYI Ödön a „budapesti” tűzoltóság létrehozásáért, a vidéki egyesületek már a szövetség megalakításért munkálkodtak. A szövetségi eszme meghirdetője, szervezete megalapításának kezdeményezője RÖSCH Frigyes a soproni önkéntes tűzoltók főparancsnoka volt, ő már 1869-ben kérelmezte a szövetség létrehozását, eredménytelenül.¹⁰

A kezdeményezés napirenden maradt, amelyhez a korábban vonakodó fővárosiak is csatlakoztak belátva távolmaradásuk hátrányait. Az alakuló gyűlésen — melyet Pest, 1870. XII. 5-én tartottak — 17 egylet részvételével rögzítették, hogy „... az üdvös eszme terjesztése s a nemes ügy hatásosabb előmozdítása, valamint a tűzoltók összességének képvisellete céljából országos szervezkedésre szükség van.”¹¹

A szövetség alapszabályát 1871. IX. 12-én írták alá Bécsben,¹² ezzel megvalósult a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség alapításának jogi aktusa. A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hivatásának tekintette:

- a tűzoltók érdekeinek a törvényhozással és államhatalommal szembeni képviselését;
- a tűzoltók panaszainak, kívánságainak támogatását;
- a tűzvédelem helyzetét naprakészen ismerni és arról szükség szerint jelentéseket tenni;
- a tűzvédelem, tűzoltás elméletének és gyakorlatának fejlesztését;
- a tűzvédelem fejlődését akadályozó tényezők elhárítását;
- a tűzoltók képzését és továbbképzését;
- szabad egyesülés elvén nyugvó szervezetük időszakonként tisztújítását.¹³

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség történelmi útja bizonyítja, hogy ezeknek a célkitűzéseknek ereje és lehetőségei határain belül, sok-sok akadályt leküzdve igyekezett megfelelni.

A tűzvédelem, a tűzoltás társadalmi elismerését, a tűzoltói szakma megbecsülését a „közvélekedés” is támogatta, mert a „tűzlovagok” naponta bizonyították, hogy a tüzek megelőzéséért, megfékezéséért többet tesznek, mint pl. a kéményseprő céhek.¹⁴

A RÖSCH Frigyes által alkotott alapszabályt a szövetségi nagygyűléseken többször módosították a szervezeti élet jobbítása érdekében. Változtak a testületi jogkörök, azok személyi összetétele, az alelnökök száma, központi iroda létesült, gazdasági bizottságot hoztak létre, revizorokat és előadókat neveztek ki, valamint versenyszabályzatot készítettek.¹⁵

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség küzdelme a tűzoltó eszme terjesztéséért, tökéletesítéséért és egységes alakításáért nehéz folyamat volt. A szövetség megalakítói neves, tisztességes egyének voltak, akik az ország tűzrendészeti gondjait megoldó szervezeti munka végzésére vállalkoztak. A szövetség nem számolt széleskörű társadalmi támogatással, a helyi tűzoltóságok fokozatosan jöttek létre és léptek be a szervezetbe. A trianoni békediktátumot követően azonban hirtelen gyarapodott a helyi tűzoltóságok száma. Az ügy lendítő ereje József főherceg védnöksége volt. A magyar tűzoltóság történetében törést jelentett gróf SZÉCHENYI Ödön Törökországba távozása, bár az élő kapcsolat vele pezsdítő erő maradt.

A szövetség nagygyűléseinek témái a szervezet fejlődésének iránymutatásaivá váltak.

1. Az egységes trombitajelek bevezetése.
2. Egységes csavarpár rendszeresítése.
3. A tűzbiztosító társaságok adóztatása.
4. Megsérült tűzoltók segélyezése.
5. Egyenruha és rangjelzési szabályzat.
6. Hivatalos lap (közlöny) kiadása.
7. Betegsegélyző pénztár alapítása.
8. Tűzbiztonsági statisztika készítése.
9. Kötelező tűzkárbiztosítás bevezetése.
10. Nagykerületi - később vármegyei - tűzoltó szövetségek létrehozása.
11. Egységes gyakorlati szabályzat megalkotása.
12. Országos tűzoltóverseny rendezése.
13. Pályadíjakkal jutalmazandó kérdések kidolgozásának meghirdetése.
14. Tűzoltó székház és tűzoltó otthon létesítése.
15. Tűzoltó üdülő vásárlása.

16. Szolgálati, díszérem alapítása.

17. Szakelőadások és bemutatók tartása.¹⁶

Az ország tűzoltóságát mozgósító két-, háromévenkénti tűzoltó gyűlések rendje — kolerajárvány, milleneumi ünnepség — az I. világháború okán megbomlott. A trianoni békediktátum után a tűzoltóság ügye más politikai helyzetben, csonka országban oldódott meg. Ekkor a nagygyűlések két-három évenként követték egymást, a II. világháború után pedig ez a rend is megtört.¹⁷

A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség társadalmi rangja, a tűzoltóügy állami elismerése akkor teljesedett ki, amikor a XX. század elején állami szinten szakközegnek ismerték el, tűzvédelmi jogkörökkel ruházták fel, és határozatai az egész országra kötelezővé váltak.¹⁸

A magyar tűzoltóság nemzetközi elismerésének jeles eseménye a III. Nemzetközi Tűzvédelmi Kongresszus és Kiállítás volt, amelyre Budapesten került sor 1904. VIII. 14-21-e között.¹⁹

A szövetségnek a háború előestéjén 1936-ban a tűzrendészet ügyét sikerült törvénybe foglalni. A törvénycikk 8.§-a az önkéntes tűzoltóságokkal egyetemben az Magyar Országos Tűzoltó Szövetség égisze alá rendelte a megalakítandó hivatásos, köteles és magántűzoltóságokat, valamint a törvényhatósági tűzoltóságokat.²⁰ A háború a magyar tűzvédelmet a földig rombolta. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1945-ben a Magyar Országos Tűzoltó Szövetséget megszüntette.

A tűzrendészeti törvény

A kiegyezés utáni gyors fejlődés, majd a háborús évek próbára tették a tűzoltóságok erejét. A színház-, malom-, áruháztüzek, magasépületek tüzei, az ipari és mezőgazdasági üzemek égése, valamint a hadsereg melegfegyverei (gyújtóeszköz, lövedék, akna légi gyújtóeszköz, bomba és új elemként a harcigáz alkalmazása) számos új kihívást eredményezett. Ehhez az erőpróba-hoz a tűzoltóságon kívül önkéntesen szerveződő erőkre, a hadseregére és mások közreműködésére is szükség volt. A tűzoltáson kívül, a tüzek, a rombolások következményeinek felszámolása műszaki beavatkozást is igényeltek. A gyorsan bevethető tűzoltók feladatrendszerébe beépült a műszaki mentés. Mindezek megerősítették, és előre jelezték, hogy a jövő tűzoltóságának feladatrendszere jelentősen gazdagodni fog, melynek csak egy részterülete lesz a tűzoltás.

Az 1930-as évek elején új háború viharfelhői tornyosultak. A várható kihívások a szellemi és anyagi erők egy része a lég- és gázvédelemre, a légoltalmi rendszer létrehozására összpontosult. Az ezekre vonatkozó teendőket az 1935-ben és 1936-ban foglalták törvénybe.²¹

A légvédelmi törvény előírta, hogy a repülőgépek támadását, pusztító eszközeik elleni védelmet aktív légvédelemmel (a légierő repülőgépeivel, a légvédelmi rakéta- és tüzér-csapatok tüzeivel az ellenség repülőgépeinek földön felszállás előtt, vagy a levegőben a támadás során történő megsemmisítésével, annak kockázatával, hogy a lelőtt repülőgépek is rombolóeszközök, sőt tüzek okozói lehetnek), illetve a passzív légvédelemmel (a honvédségnél védelmi rendszabályokkal például álcázás, szét-, áttelepítés, illetve a polgári lakosság védelmét szolgáló légoltalmi tevékenységgel) kellett megvalósítani.²²

A légoltalom feladata a polgári lakosság légitámadások elleni védelme, védekezése államigazgatási, társadalmi, gazdasági megszervezése, a légitámadások hatásainak csökkentése, a károk felszámolása, a normális élettevékenységet gátló tényezők megszüntetése volt. A lakosság személy- és vagyónbiztonsága érdekében az öntevékenységre, önvédelemre építették a légoltalmat. Ennek megszervezése, megvalósítása a Légoltalmi Liga feladatát képezte, amely az Országos Légvédelmi Parancsnokság irányításával és támogatásával, annak aktív közreműködésével valósították meg a lakóházak, épületek és épülettömbök védelmét.

A tűzoltóságnak a polgári légvédelemben betöltött szerepe a települések, ipari, gazdasági, közigazgatási, közlekedési, katonai objektumok elleni bombatámadást követő, illetve a gyújtóbombák okozta tüzek oltására terjedt ki az úgynevezett „házi tűzoltók” segítségével. E tevékenységben résztvevők kiképzése, felszerelése a hivatásos és önkéntes tűzoltóságok feladatát alkotta, amely kiterjedt az egyidejű bomba- és gáztámadás esetén a gázálcarc használatra, és abban való tevékenységre is.

Az állami tűzoltóság.

A II. világháború után a magyar tűzoltóság a maradék erőivel, eszközeivel nagy nehézségek közepette — szerállomány hiánya, szervezeti rendezetlenség — lelkiismeretesen közepette teljesítette feladatait. A tűzoltóság közreműködött a háborús pusztítás következményeinek felszámolásában, az újjáépítésben, a katonai pusztító eszközök — bombák, aknák, lövedékek, stb. — hatástalanításában.

1948-ban kormányrendelet írta elő, hogy az addigi hivatásos, üzemi, köteles, szegődményes, és önkéntes tűzoltóságokból — a városokban, nagyobb községekben és üzemekben — központi irányítású állami tűzoltóságot kell szervezni. Az Állami Tűzoltóság élén az Állami Tűzoltó Főparancsnokság állt, alárendeltjei osztály, alosztály, valamint őr-parancsnokságok voltak. A tűzoltók újrendszerű kép-

zésére újoncképző, valamint tűzoltótiszt tanosztályok alakultak. Egy új korszak kezdődött a tűzvédelem és a tűzrendészet történetében az állami főhatóság létrehozásával.²³ Az állami főhatóság létrehozásával a magyar tűzoltás ügye deklaráltan állami feladattá vált. Az állami szerepvállalással pedig nőtt az állami gondoskodás is. Az állami tűzoltó szervezetek mellett — a kis településeken — községi önkéntes tűzoltóságok is működtek. Napirenden volt a hiányos felszerelések kiegészítése, új technikai eszközök rendszeresítése, a gyakorlati teendők készség szintű végrehajtása érdekében tűzoltóversenyek rendezése női és úttörőcsapatok részvételével. 1956-ban a községi önkéntes tűzoltó testületek munkáját már az állami tűzoltóság irányította, a helyi tanácsok tűzrendészeti feladatait pedig rendelet írta elő.²⁴

Az ország háború utáni iparosítása, gazdasági fejlődése, a nagyarányú építkezések, a mezőgazdaság modernizálása, valamint a gyakori bel-, és árvizek új kihívásokat hoztak létre a tűzoltók számára. Az 1956-os forradalom és szabadságharc során a fegyveres harcokkal együtt járó tüzek oltása, a rombolt, a felgyújtott építmények tüzeinek megfékezése, baleset-, vagy életveszélyessé vált épületrészek lebontása bizonyította annak, hogy a tűzoltók a legbonyolultabb helyzetekben is helytálltak.

A tűzoltóság feladatrendszere (élet-, értékmentés, tűzoltás, műszaki mentés) kikristályosodott, a technikai fejlesztés állandóan napirenden maradt és az ország teherbíró képességének függvényében valósult meg. A tűzvédelem (megelőző tűzrendészet, tűzoltótaktika, felderítő tűzrendészet stb.) önálló tudománnyá vált. A tűzoltók állami tanintézetekben kaptak elméleti, és gyakorlati képzést. Országos hatáskörű főhatóság koordinálta a tűzoltóság teendőit.

Hazánkban hatályos rendelkezések írták elő az eltérő szakfeladatokat ellátó szervezetek tűz megelőzéssel, a tűz elleni védekezéssel és a tüzek következményeinek felszámolásával járó teendőiket, e rendelkezések tartalmazták a hatáskörök, intézkedési jogkörök és a védekezési rendszerek összehangolását is. Sokoldalú propaganda szolgálta a tűz megelőzési tudat kialakítását és erősítését. Az oktatási intézményekben felvilágosító tevékenység folyt a tűzvédelmi szakemberek bevonásával.

A tűzoltóság a katasztrófavédelem integráns részévé vált

Az ezredfordulót megelőző évtizedektől a kihívások (katasztrófák) sora a „vörös kakas” elleni küzdelem mellett, a civilizáció kiteljesedésével együtt járó más formációkkal is gazdagodott, melyek szélesebb körre kiterjedő összefogást és küzdelmet kívántak, ami a katasztrófavédelemben öltött testet.²⁵

A mai értelemben vett katasztrófavédelem csírájában már sok évezreddel ezelőtt is létezett, leggyakrabban egy közösség tűz elleni küzdelmében jelent meg. Ebben a megközelítésben az emberi közösségek harca bárminemű pusztítás megelőzéséért, elhárításáért, mérsékléséért folyt, amely a mindenkori katasztrófavédelem tevékenységét jelentette.

Ennek a korai sajátos katasztrófavédelemnek az élharcosai voltak a tűzoltóságok, mint a gyors beavatkozásra képes egyetlen szervezett erő, még akkor is, ha alapfeladatukat a tüzek elleni küzdelem alkotta. Ma már az elemi csapások kontinens részeket, kontinenseket is érinthetnek, egyesek a Föld létét is fenyegető globális kihívások, amelyeknek kezelése nemzetközi összefogást igényel. A nemzetközi szervezetek katasztrófavédelmi feladatokat vállalva ennek a küzdelemnek az élére álltak.

Hazánkban az ezredfordulótól létező egységes, országos katasztrófavédelmi rendszer, integráns részeként a tűzoltósággal, az anyagi nehézségek és megszorítások ellenére jelentősen korszerűsödött, szervezettsége és megelőző tevékenysége számottevően fejlődött. Ennek bizonyítékai az embertől független természeti katasztrófák, esetén történő gyors és szakszerű beavatkozás.

Az eredmények elismerésre méltóak, még akkor is, ha a működés során egy-két neuralgikus pont is a felszínre került mint például az úgynevezett vörösiszap omlás. A felszínre került disszonanciák felszámolása nyomán pedig a korábbinál sokkal szorosabb és gyümölcsözőbb együttműködés jött létre a rendőrséggel, a mentőkkel, a meteorológiai szolgálattal, honvédséggel, egyéb más szervezetekkel.

A Magyar Tűzoltó Szövetség

A hazai tűzoltóság érdekvédelmi szervezete a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség 1945-ben megszűnt. A rendszerváltásig a magyar tűzoltóság a szigorú centralizáció elveit követve tevékenykedett. Az érdekvédelmi szervezet létét sokan hiányolták, ám annak létrejöttére az 1990. évi zászlóbontásig várni kellett, amikor is a jogutód a Magyar Tűzoltó Szövetség megalakult.²⁶

Az alapítók tudták, hogy a jogelőd analóg szervezetet csaknem fél évszázad után teremteni nem lehet, de a racionális dolgok átvétele kötelező, azaz az elődök nyomdokain haladó — a tűzoltó társadalom érdekeinek érvényesítéséért erélyesen fellépő, szakmailag egységes — társadalmi szervezetre van szükség, amely remélhetően rövid útkeresés idő után minden bizonnyal megtalálja az igazi helyét.

Az alakuló ülés előkészítése sokak fáradozását igényelte. A „Tűzvédelem” című folyóirat közölte az Alapszabály-tervezetet és a közgyűlés 1990. X. 21-22-re szóló meghívóját.²⁷

Az elnökség ígéretet tett arra, hogy az alapszabály-tervezet módosító javaslatának értékelése után a tervezet végleges szövegét 1991. év elején terjeszti a küldöttgyűlés elé. A tervtől eltérően az Magyar Tűzoltó Szövetség másfél évvel később 1992. X. 3-án fogadta el az alapszabályt.²⁸

A Magyar Tűzoltó Szövetséget, a hazai tűzvédelmet, a tűzoltóságokat gondok terhelték. A szövetség munkáját sokan bírálták. Erőteljesen fogalmazódott meg a szövetség megkérdőjelezhetetlen önállósága, még akkor is, ha a Tűzoltóság Országos Parancsnoksága és a szövetség élén ugyanaz a személy állt.²⁹

A tűz- és katasztrófavédelmi törvény megszületése, az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság létrejötte újabb viták csiholójává vált. Ezek során a szakma védelmében a tűzoltóság korábbi önállóságának visszaállítása is megfogalmazódott.³⁰

A Magyar Tűzoltó Szövetség anyagi forrásait rendezendő elvárások lényege az volt, hogy önálló szervezetként jogszabályi háttér szavatolja anyagi önállóságát és függetlenségét.³¹

A katasztrófavédelmi törvény

A törvény megerősíti, hogy hazánkban a katasztrófavédelem nemzeti ügy, irányítása pedig állami feladat. Ennek tükrében átfogóan szabályozza a katasztrófavédelmet, kiemelve:

- a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védelmet;
- a lakosságvédelmet;
- a polgári védelem szerepének erősítését;
- a polgári védelmi szervezetek alkalmazásának fejlesztését;
- a katasztrófák elleni védekezés hatékonyabbá tételét;
- a finanszírozást.³²

A katasztrófavédelmi rendszer hatékonyabb működését szolgálta korábban a Magyar Honvédség kötelékébe tartozó polgári védelem. A polgári védelem megmarad a honvédelem rendszerében, azonban békeidőszaki tevékenységében nagyobb hangsúlyt kapnak a katasztrófakezelési feladatok.

A polgári védelmi feladatok ellátásához az önkéntes személyek részvételére; a speciális szakismeretű, felkészültségű önkéntes mentőszervezetek közreműködése is szükséges.

A kihívások elleni szakszerű fellépés, és beavatkozás a központi polgári védelmi szervezet feladata, létrehozásáért a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet vezetője felel. Veszélyhelyzet elrendelését igénylő okok bekövetkezésekor a kormány szintű intézkedések bevezetését — a belügyminiszter által kinevezett — miniszteri biztos hangolja össze.³³

A törvény előírja a védekezési feladatok ellátásának elsőbbsége, a kimentendő személyek és anyagi javaik biztonsága érdekében a kimenekítés, kitelepítés szabályait, a veszélyeztetett terület elhagyásának kötelezettségét, valamint a csak engedéllyel történő belépés szabályait.

A polgári védelmi kötelezettség (adatszolgáltatás, bejelentés, megjelenés, polgári védelmi szolgálatra) gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség (nemzetgazdasági erőforrások felhasználása, technikai eszközök, ingatlanok és szolgáltatások igénybevétele) a természetes- és jogi személyekre, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre egyaránt vonatkozik.³⁴

A törvény végrehajtása csak jól felkészült, a nehézségek vállalására kész, az ügy iránt elkötelezett szakemberek részvételével lehetséges. A hivatásos katasztrófavédelem szakembereinek világszínvonalú munkájához a technikai, anyagi feltételeket a kormányzat biztosítja. A társadalom előtt az elszámolás alapja csak az a szakszerűen végzett, felelősséggel övezett munka lehet, amely a lakosság biztonságérzetének emelkedését indukálja.

Összességében megállapítható, hogy gyorsuló világunk egyre többet és mást kíván a tűzoltóságtól, mint akár egy emberöltővel ezelőtt. Mivel pedig a tűzoltás hivatás, a tűzoltósághoz való tartozás külsőségeken, jelképrendszerben a korábbiakból többet tarthatna meg magának. Nem szabad azonban elfeledkezni arról sem, hogy a tűzoltás ma már vitathatatlanul a katasztrófavédelem integráns része, amely az egyedüli állandóan készenlétségben levő, korszerű technikai eszközökkel felszerelt, gyors beavatkozásra képes szervezet.

Tisztelegve a tűzoltó-társadalom népes tábora előtt, akik a „rendszeres tűzoltóság” eszméjének győzelemre jutása óta több mint 140 év alatt szolgálták a hazai tűzoltóügyet, álljon itt az önkéntes tűzoltók emberbaráti kötelességből végzett munkájának örökbecsű jelmondata:

„Ha dűl a bösz elem,

E hármat ne feledd:

Erős kar, bátor szív, testvéri szeretet!

Jutalmad ez legyen: betöltéd tiszteted.”

Jegyzetek:

- ¹ „A tűz az Isten, ő az őserő,
Övé a világ. Fenn és idelent.
Fényben, melegben ő uralkodik,
Alkot és szétbont, enyészt és terem.
Királyi széke a Nap
Int a tűzzellem s kihajt fű, virág,
Most megtüzesít vizet, levegőt,
Majd haragjában olvaszt, éget, öl.
Ott honnan megvon fényt és meleget,
Meggzün az élet, halál áll elő,
És tőle ismét élő lesz a holt ...
A tűz az Isten, ő az őserő.”
- TOMPA Mihály: 534.p.
- ² RONCSIK : 17.p.
- ³ Loc.cit.
- ⁴ Diáktűzoltóságok működtek Debrecenben, Sárospatakon, Hódmezővásárhelyen, Kunszentmártonban, Marosvásárhelyt, Nagyenyeden, Gyulafehérvárot, Székelyudvarhelyt, Eperjesen, Nagyszombaton, Kalocsán.
Loc.cit.
- ⁵ Loc.cit.
- ⁶ Loc.cit.
- ⁷ 2011/CXXVIII.tv.
- ⁸ MARKUSOVSKY : 4.p.
- ⁹ Loc.cit.
- ¹⁰ Loc.cit. : 13-16.p. ; SZILÁGYI — SZABÓ
- ¹¹ MARKUSOVSKY : op.cit. 14.p.
- ¹² Loc.cit. : 16.p.
- ¹³ RONCSIK : op.cit.
- ¹⁴ BOGDÁN : 30. fejezet.
- ¹⁵ RONCSIK : op.cit.
- ¹⁶ A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség és a törvényhatósági tűzoltó szövetségek alapszabályai.
- ¹⁷ NAGY: 130 éves a szövetség. ; NAGY: A szövetség legyen egységes szakmai, társadalmi szervezet.
- ¹⁸ SZILÁGYI — SZABÓ : op.cit.
- ¹⁹ Loc.cit.
- ²⁰ 1936/X.tc.
- ²¹ 1935/XII.tc. ; 1936/X.tc. : op.cit.
- ²² 1936/X.tc. : op.cit.
- ²³ A magyar tűzoltás II. világháború utáni állami főhatóságai voltak: az Országos Tűzoltó Főparancsnokság, majd a BM Tűzrendészeti Főosztály, valamint a BM. Országos Tűzrendészeti Parancsnokság.
- ²⁴ TARJÁN — MINÁROVICS
- ²⁵ Az új formációk közé tartozott az atom-, atomerőmű, vegyi üzem robbanás, gázkitörés, olajtűz, terrorakciók, időjárási anomáliák, erdőtűzek, magas épülettűzek, stb.
- ²⁶ NAGY: 130 éves a szövetség. : op.cit. ; NAGY: A szövetség legyen egységes szakmai, társadalmi szervezet. : op.cit.
- ²⁷ Alapszabály-tervezet (Magyar Tűzoltó Szövetség).
- ²⁸ A Magyar Tűzoltó Szövetség alapszabálya.
- ²⁹ CSÖGLEI: Megtörtént a váltás. : 5-6.p.
- ³⁰ CSÖGLEI: Milyen legyen a Magyar Tűzoltó Szövetség és annak elnöksége? : 4.p.
- ³¹ PINTÉR: 5.p.
- ³² 2011/CXXVIII.tv. op.cit.
- ³³ Loc.cit.
- ³⁴ Loc.cit.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:**MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

- MARKUSOVSKY — MARKUSOVSKY Béla: *Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség története. I. rész. Az első két évtized (1870-1890) története.* Budapest, 1911, s.n. 291 p.
- RONCSIK — RONCSIK Jenő: *A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség hatvanéves története 1870-1930.* Debrecen, 1935, Városi Nyomda. 550 p.
- SZILÁGYI — SZABÓ — SZILÁGYI János — SZABÓ Károly: *A tűzrendészet fejlődése az őskortól a modern időkig.* Budapest, 1986, BM Kiadó. 129 p. HU-ISBN 963 77 0313 6.
- TARJÁN — MINÁROVICS — TARJÁN Rezső – MINÁROVICS János: *Az önkéntes tűzoltóságok történetéből.* Budapest, 1968, Belügyminisztérium Tűzrendészet Országos Parancsnoksága. 160 p. HU-ISBN —

CIKKEK

- CSÖGLEI: Megtörtént a váltás. — CSÖGLEI István: Megtörtént a váltás. Hogyan tovább, magyar tűzoltó szövetség? *Tűzvédelem*, CXV.évf. (1993) 1.sz. 5-6.p. HU-ISSN 0230-1415.
- CSÖGLEI: Milyen legyen a Magyar Tűzoltó Szövetség és annak elnöksége? — CSÖGLEI István: Milyen legyen a Magyar Tűzoltó Szövetség és annak elnöksége? *Tűzvédelem*, CXXIII. évf. (2000) 10.sz. 4.p. HU-ISSN 0230-1415.
- NAGY: 130 éves a szövetség. — NAGY Jenő: 130 éves a szövetség. *Tűzvédelem*, CXXIII. évf. (2000) 12.sz. 4-5.p. HU-ISSN 0230-1415.
- NAGY: A szövetség legyen egységes szakmai, társadalmi szervezet. — NAGY Jenő: A szövetség legyen egységes szakmai, társadalmi szervezet. Interjú SZÁRAY Zoltán nyugállományú vezérőrnaggyal az MTSZ elnökével. *Tűzvédelem*, CXXIII. évf. (2000) 1.sz. 6-7.p. HU-ISSN 0230-1415.
- PINTÉR — PINTÉR József: Az MTSZ első elnöke. *Tűzvédelem*, CXXIII.évf. (2000) 10.sz. 5.p. HU-ISSN 0230-1415.

SZABÁLYZATOK

- A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség és a törvényhatósági tűzoltó szövetségek alapszabályai. — A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség és a törvényhatósági tűzoltó szövetségek alapszabályai. *Tűzrendészeti Közöny*, XXXV.évf. (1937) 9.sz. 105-113.p.
- Alapszabály-tervezet (Magyar Tűzoltó Szövetség). — Alapszabály-tervezet (Magyar Tűzoltó Szövetség). *Tűzvédelem*, XCII.évf. (1990) 9.sz. 10-12.p. HU-ISSN 0230-1415.
- A Magyar Tűzoltó Szövetség alapszabálya. — A Magyar Tűzoltó Szövetség alapszabálya. *Tűzvédelem*, CXV.évf. (1993) 3.sz. 19-21.p. HU-ISSN 0230-1415.

JOGSZABÁLYOK

- 1935/XII.tc. — 1935/XII.tc. a légvédelemről.
- 1936/X.tc. — 1936/X.tc. a tűzrendészet fejlesztéséről.
- 2011/CXXVIII.tv. — 2011/CXXVIII.tv. a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.

VERSES KÖTET

- TOMPA — TOMPA Mihály: A tűz szelleme. In TOMPA Mihály: *Tompa Mihály összes költeményei*. Budapest, 1870, Méhner. 807 p.

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

- BOGDÁN — BOGDÁN István: *Régi magyar mesterségek*.
Világhálón:
<http://mek.niif.hu/04600/04683/html/rmme0031.html>